# GAZETA LWOWSKA.

Wychodzi z Dodatkiem codziennie, prócz świąt i niedzieli. Prenumerata kwartalna miejscowym 4 złr. 15 kr., odbierającym pocztą 4 złr. 40 kr., Inseracyę opłacają od wiersza w półkolumnie (drukiem garmont) po raz pierwszy 4 kr. następnie po 2 kr. m. k.

**Nr. 253.** Sobota 2. listopada 1850. **Rok bieżący gazety 39.**

### PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Ameryka. — Portugalia. — Hyszpania. — Anglia. — Francya. — Holandya. — Szwajcarya. — Włochy. — Niemce. — Prusy. — Królestwo Polskie. — Grecya. — Turcya. — Wiadomości handlowe. — Przegląd kasy oszczędności.

## Monarchya Austryacka.

### Rzecz urzędowa.

**Wiedeń.** 28. października. Dnia 29. października wyjdzie w c. k. nadwornej i rządowej drukarni w Wiedniu i będzie rozesłany II. zeszyt powszechnego dziennika rządowego ustaw państwa — wydany d. 6. stycznia 1850 tymczasem tylko w niemieckiem, dnia 6go września 1850 w słoweńsko- a d. 27. września 1850 w włosko-niemieckiem podwójnem wydaniu — w kroacko-niemieckiem podwójnem wydaniu.

Zeszyt ten zawiera pod

Nr. 2. Patent cesarski z d. 30. grudnia 1849, którym wydano i ogłoszono konstytucyę krajową dla Arcyksięstwa Austryi powyżej Anizy wraz z należącą do niej ustawą o wyborach na sejm.

**Wiedeń.** 29. paźdz. Jutro 30. października 1850 wyjdzie w c. k. nadwornej i rządowej drukarni w Wiedniu i będzie rozesłany CXXXVI. zeszyt powszechnego rządowego dziennika ustaw państwa, a to w polsko-, halicko-rusko- i romańsko-niemieckiem podwójnem wydaniu. Osobne niemieckie wydanie tego zeszytu wyszło 16. października 1850.

Zeszyt ten zawiera pod

Nr. 383. Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z 8. października 1850, którem ogłoszono sankcyonowaną przez Jego ces. Mość organizacyę politycznego zarządu królestw Galicyi i Lodomeryi z księstwami Oświecimskiem i Zatorskiem i z Wielkiem księstwem Krakowskiem.

Nr. 384. Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z 8. października 1850, którem publikowano sankcyonowaną przez Jego ces. Mość organizacyę politycznego zarządu koronnego kraju Bukowiny.

Również 30. października 1850 wyjdzie tamże we wszystkich dziewięciu podwójnych wydaniach XCVIII. zeszyt powszechnego rządowego dziennika ustaw państwa, który 27. lipca 1850 wyszedłbył tymczasowie tylko w języku niemieckim osobno.

Zeszyt ten zawiera pod

Nr. 301. Dekret ministerstwa sprawiedliwości z 22. lipca 1850, którym w porozumieniu z ministerstwem spraw wewnętrznych §. 437 procedury karnej w ten sposób się objaśnia, że w tych miejscach, w których nie ma policyjnej władzy rządowej, funkcye prokuratoryi państwa w przypadkach przestępstwa ma zawsze załatwiać przełożony gminy w siedzibie właściwego sądu okręgowego, albo też jego zastępca.

Nr. 302. Dekret ministerstwa sprawiedliwości z 22. lipca 1850, którym ogłaszają się formularze wykazów, które prokuratorye i okręgowe sądy mają przesyłać miesięcznie o pertraktowanych przez nich sprawach karnych, i przepisy, jakie przy układaniu tych wykazów przestrzegać należy.

### Sprawy krajowe.

Krakowski dziennik *Czas* zawiera następujące obwieszczenie urzędowe:

Nadzieja oglądania w murach tutejszego miasta Najjaśniejszego Pana i złożenia u stóp Jego najuniżeńszego uszanowania, omyliła tym razem. Na granicy, dokąd dla przyjęcia Jego Cesarskiej Mości udałem się, odebrałem z ust Najjaśniejszego Pana polecenie, abym oznajmił mieszkańcom Krakowa, że ważne czynności niedozwalające Jego Cesarskiej Mości zboczyć z drogi do Wiednia, są przeszkodą, że na ten raz Jego Cesarska Mość niemoże dogodzić życzeniu serca Swego w odwiedzeniu tutejszego starożytnego grodu, lecz przy pierwszej sposobności Jego Cesarska Mość nie omieszka uszczęśliwić miasto Kraków i ten kraj koronny Swoją Dostojną Osobą.

Podając do wiadomości powszechnej powyższą treść najłaskawszego oświadczenia Najjaśniejszego Pana, winienem dodać mój żal, że gorące życzenia Krakowian przekonania Jego Cesarską Mość o najpowinniejszej życzliwości dla Tronu Jego na teraz ziszczone nie zostały.

Kraków, dnia 29. października 1850.

Naczelnik c. k. Komisyi gubernialnej *Ettmayer.*

(Dokończenie rozporządzenia ministeryalnego względem zniesienia ciężarów gruntowych w Galicyi.)

*Najuniżeńszy projekt najwierniejszej i najposłuszniejszej rady ministeryalnej,*

z prośbą o potwierdzenie zasad co do sposobu spłacania indemnizacyi kapitałowej za wszystkie w skutek uwolnienia od ciężarów gruntowych zniesione lub reluowane pobory.

*Najmiłościwszy Panie!*

Dla przeprowadzenia wyrzeczonego w §. 32 na zasadzie konstytucyi państwa uwolnienia od ciężarów gruntu i ziemi, wydano w większej części krajów koronnych odpowiadające ich stosunkom rozporządzenia, a dla innych krajów koronnych posunięto w tej mierze tak dalece roboty przygotowawcze, że prowadzące do stanowczego ich załatwienia projekta, wkrótce będą do potwierdzenia Waszej cesarskiej Mości przedłożone.

W niektórych koronnych krajach postąpiło już daleko przeprowadzenie tego uwolnienia, wiele dóbr stanowiących jedną całość są uwolnione od ciężarów, znaczne kwoty na kapitały indemnizacyjne są ze strony wielu obowiązanych zapłacone i do dyspozycyi gotowe.

W takich okolicznościach staje się coraz naglejszym przepis o sposobie spłacenia należącej się uprawnionym indemnizacyi kapitałowej.

Ponieważ uprawnieni według przepisu wydanych dotychczas rozporządzeń przychodzą tymczasowie tylko do użytku rocznej renty za zniesione lub reluowane należytości, więc nie są w stanie z należytym skutkiem dysponować odpowiednim namienionej rencie kapitałem, i przezto doznają licznych przeszkód w przywróceniu tak pożądanej nawet ze względu publicznego dobra równowagi w swych przez przeprowadzenie uwolnienia od ciężarów gruntowych wielorako dotkniętych ekonomicznych i kredytowych stosunkach.

Oddziaływanie to wywiera bardzo szkodliwy wpływ tak na kredyt dawniejszych posiadaczy dominikalnych, jako też na realny kredyt w ogóle, i wymaga koniecznie środków zaradczych.

Wydane rozporządzenia o uwolnieniu od ciężarów gruntowych zapowiedziały dla stanowczego załatwienia indemnizacyi kapitałowych zaprowadzenie w kraju instytutów kredytowych, i zastrzegły sejmom powzięcie uchwały względem przyjęcia przypadającej na kraj trzeciej części, następnie postaranie się o potrzebne do tego środki i rozdzielenie ich, równie jak uczynienie ich spłatnemi i umorzenie za pomocą własnych instytutów kredytowych.

Ostateczne przeto załatwienie tej sprawy będzie przedmiotem obrady pierwszych sejmów.

Atoli już teraz okazuje się nieodzownie potrzebne prowizoryczne rozporządzenie, najprzód, aby w trwały sposób ustalić stosunki posiadania i kredytu dawniejszych właścicieli dóbr, a powtóre, aby także obowiązanym podać możność w prosty, bezpieczny sposób wywiązać się z swej powinności indemnizacyjnej.

Jakoż interesami prawie ze wszystkich koronnych krajów, w których się uwolnienie od ciężarów gruntowych przyprowadza do skutku, przesłali do rady ministeryalnej najnaglejsze wezwania, aby kwestyę względem indemnizacyi kapitału niezwłocznie rozwiązać. — Wszystkie te propozycye, lubo w szczegółach po części od siebie odstępujące, zgadzają się jednak co do zasady zupełnie w tem, aby indemnizacyę kapitału byłych właścicieli dóbr przez emisyę obligacyi, o których umorzenie w stosowny sposób postarać się potrzeba, jak najprędzej uskutecznić.

Rada ministeryalna osądziła, że w tej mierze należy jej wyjść z następujących względów:

Hypoteka długu ciężącego na dobrach krajowych, z któremi połączony był pobór użytków urbaryalnych i dziesięcinnych, składała się aż do zniesienia tych poborów z dwóch części: Najprzód z gruntu i ziemi, powtóre z urbaryalnych i dziesięcinnych poborów. Po zniesieniu tych ostatnich ma nastąpić indemnizacya w miejsce zniesionych poborów zabezpieczona ustawą dla uprawnionych do poboru należytości urbaryalnych i dziesięcinnych. Lecz aby hypotekę przywrócić do stanu, który zaszedł prawnie przez zniesienie namienionych poborów, potrzebaby w nierozdzielny wprowadzić związek rentę indemnizacyi z przychodami majętności z gruntu i ziemi, a zapomocą renty kapitał indemnizacyi z kapitałową wartością gruntu.

Ale takie połączenie dwóch całkiem różnorodnych przedmiotów nie dałoby się na długi czas pogodzić ani z duchem i zamiarami ustawy z dnia 7. września 1848, ani też odpowiedziałoby korzyściom właścicieli dóbr i ich wierzycieli. Bo przez to połączenie utrudniłby się podział i oszacowanie posiadłości gruntowej, właściciel gruntu byłby przeszkodzony uczynić spłatnym kapitał indemnizacyi gruntowej dla uwolnienia od ciężaru swej posiadłości i uzyskania potrzebnych dla zmienionego gospodarowania kwot pieniężnych; a przytem

i wierzyciele, wyjąwszy przypadek dobrowolnej zapłaty, nie mogliby być inaczej zaspokojeni, jak przez sprzedanie gruntu razem z rentą indemnizacyi i przez rozwlekłe postępowanie pertraktacyi pierwszeństwa i podziału ceny kupna w wrodze egzekucyi.

Przy zmienionych znacznie przez zniesienie patrymonialnego sądownictwa i dominikalnych poborów stosunkach, wymaga interes właścicieli dóbr i wierzycieli hypotecznych niemniej jak interes podźwignienia realnego kredytu i ziemskiej kultury, rozłączyć na zawsze rzeczone dwie różnorodne części hypoteki. Kwestya, którą przedewszystkiem rozwiązać potrzeba, ma największe podobieństwo z tym przypadkiem, w którym zaszedł podział hypoteki, i w którym potrzeba ciążące na niej długi na rozłączone części hypoteki przekazać, a przytem cenę kupna za sprzedaną część hypoteki obrócić w jak najkorzystniejszy sposób dla właścicieli dóbr i wierzycieli na uwolnienie od ciężaru pozostałej części i na zaspokojenie wierzycieli. Rozdział o indemnizacyi przedstawia cenę kupna za odłączoną od gruntu i ziemi część hypoteki. Ale widocznem jest samo przez się, że bez niebezpiecznego wstrząśnienia stosunków kredytowych obok znacznych kwot, jakie na pokrycie zwiększonych potrzeb państwa są pobrzebne, niedałoby się uskutecznić zebranie na raz w gotówce tych ogromnych sum, które we wszystkich częściach obwodu państwa oprócz lombardzko-weneckiego królestwa stanowią kapitał indemnizacyi wszelkich zniesionych urbaryalnych i dziesięcinnych poborów, a nawet także tylko część, względem której do publicznego skarbu pośrednictwo należy.

Również i wierzyciele hypoteczni byliby w niemałym kłopocie, gdyby im naraz albo w krótkich przeciągach czasu wypowiedziano i wypłacono ich należytości. Podobnież i to pociągnęłoby za sobą bardzo niebezpieczne skutki, jeżeliby mnóstwo obligacyi państwa pomnożono nagle wielkiemi sumami jednorodnych papierów, a niepostarano się o osobny ich fundusz i regularne umorzenie podług pełnej imiennej ich wartości.

Po dojrzałem rozpoznaniu tych względów i namienionych próśb, ośmiela się najwierniejsza i najposłuszniejsza rada ministeryalna przedłożyć Waszej cesarskiej Mości zasady, według których jej zdaniem będącą w mowie pertraktacyę uskutecznić wypada.

Według tych zasad ma być zaprowadzony, zgodnie z przepisami wydanych dotychczas rozporządzeń o uwolnieniu od ciężarów gruntowych, w każdym koronnym kraju osobny fundusz indemnizacyjny.

Do tego indemnizacyjnego funduszu należy przydzielić jako dotacyę wszystkie te przychody, które rozporządzenia o uwolnieniu od ciężarów gruntowych oznaczają jako przychody kas uwalniających od namienionych ciężarów.

Ten fundusz indemnizacyjny ma w obec obowiązanego, w obec pojedyńczego koronnego kraju i państwa zastępować wierzyciela, a w obec wszystkich do poboru uprawnionych właściwego koronnego kraju, dłużnika i każdemu do poboru uprawnionemu ma wydać uprocentowane obligacye aż do wysokości wykazanej dla niego indemnizacyi kapitału. Te obligacye mają wszędzie, gdzie zniesione lub za reluicyjne uznano należytości stanowią integrującą część nieruchomej majętności, wstąpić jako cena kupna na miejsce niby wywłaszczonej części tej majętności, i dla tego, jeżeli inaczej dobrowolna ugoda nieprzyjdzie do skutku, należy je hypotecznym wierzycielom zamiast spłaty ich należytości w miarę pierwszeństwa pozostawić.

Tem rozporządzeniem, wypływającem z prawnej natury tych obligacyi, osiągnąłby się także ów ważny w ekonomii państwa zamiar przeniesienia tych obligacyi w stałe ręce i zapobieżenia przepełnieniu targowicy pieniężnej tudzież niebezpiecznym oddziaływaniom na kredyt papierów państwa.

Zresztą najwierniejsza i najposłuszniejsza ministeryalna rada Waszej cesarskiej Mości niezaniedbała jednak mieć wszelki wzgląd na prawa hypotecznych wierzycieli w przypadkach, w których niepodobieństwem jest zupełne ich zaspokojenie z obligacyi indemnizacyjnego funduszu, aby prawa pierwszeństwa zabezpieczyć i realnego kredytu nie wstrząsnąć. Co się tyczy przepisów o umorzeniu tych obligacyi, jak w szczególności o sposobie umarzania kwot kapitałowych, które obowiązani spłacać mają, uprasza najwierniejsza i najposłuszniejsza rada ministeryalna Waszej cesarskiej Mości o upoważnienie, by w tej mierze po zaciągnieniu zdania komisyi uwalniających od ciężarów gruntowych mogła później obmyśleć rozporządzenia odpowiedne właściwym stosunkom pojedyńczych koronnych krajów Waszej cesarskiej Mości.

Uprasza tedy z głębokiem uszanowaniem, abyś Wasza cesarska Mość tym propozycyom według załączonego patentowego projektu najwyższą sankcyę nadał.

Wiedeń, 11. czerwca 1850.

*Schwarzenberg m. p., Krauss m. p., Bach m. p., Bruck m. p. Thinnfeld m. p., Thun m. p., Schmerling m. p., Csorich m. p., Kulmer m. p.*

Na to wyszło następujące najwyższe postanowienie:

„Nadając tym propozycyom Moję sankcyę i załączając opatrzony własnoręcznym Moim podpisem patent, polecam Moim ministrom spraw wewnętrznych, finansów i sprawiedliwości jak najspieszniejsze przeprowadzenie zasad sankcyonowanych."

Schönbrun, 25. września 1850.

**Franciszek Józef** *m. p.*

(Projekt ministerstwa sprawiedliwości względem zrewidowania kodeksu karnego z roku 1803.)

**Wiedeń**, 28. października. Jak się dowiadujemy, wpadło ministeryum sprawiedliwości w tych czasach na szczęśliwą ideę, używany dotychczas kodeks karny z roku 1803 wziąć pod odpowiednią czasowi rewizyę i z przydaniem rozmaitych od wspomnionego roku wydania weszłych w życie odmian, nowe wydanie jego uskutecznić, któreby potem i w tych częściach państwa, gdzie kodeks karny z r. 1803 niebył w używaniu, w charakterze tym zaprowadzone zostało. Spodziewamy się nie bez powodu, że nikt już pewno niezaprzeczy dziś potrzeby zaprowadzenia jednakowego ustawodawstwa w obrębie całego państwa cesarskiego, a gdyby i ten wzgląd był niedostateczny, przecież niepodobna zabaczyć, iż w Węgrzech, Siedmiogrod ie i Kroacyi niebyło dotąd nigdy porządnego kodeksu karnego, i że poczęści musiano tam dopomagać sobie albo statutarycznemi rozporządzeniami albo też sentencyami przywiązanemi do zwyczajów miejscowych, poczęści zaś zebranemi od niepamiętnych czasów artykułami prawnemi, które w jak najdowolniejszy sposób wykładane być mogły. Ze względu na to więc możnaby zaprowadzenie kodeksu takiego, który pomimo tak dawnego już wydania swego zawsze jeszcze za bardzo praktyczne i wytrawne dzieło jurydycznej legislacyi uchodzi, w krajach, które dotąd najbłędniejszemi systematami prawa karnego się kierowały, nazwać jedynie tylko zdarzeniem bardzo pożądanem. Dalej dowiadujemy się jeszcze, że do wydania tego będą wcielone także ustawy o druku i stowarzyszeniach. Chłosta cielesna ma być zupełnie usunięta i zastąpiona obostrzonemi karami więzienia. Najwięcej odmian ma być wniesionych do II. części o ciężkich przestępstwach policyjnych, ponieważ pierwsza część nadzwyczajną precyzyą wszelkich postanowień się odznacza. Błędne określenie pojęcia i rodzajów obrazy honoru dało powód do zastanowienia się nad tem, czyli niebyłoby stosowniej przyjąć za zasadę przytem nierównie dokładniejsze w tym względzie postanowienia prowincyonalnej ustawy o druku. Te są mniej więcej kierujące zasady, z których ministeryum sprawiedliwości wychodzi, a chociaż tyczący się projekt niezupełnie jeszcze jest wyrobiony, przecież i teraz już możemy spodziewać się po nim jak najlepszych skutków. *(Oest. Cor.)*

(O radzie ministeryalnej odbytej w Londynie.)

**Wiedeń**, 28. października. Nadesłany dziś numer dziennika *Times* donosi zgodnie z podaną przez nas niedawno depeszą telegraficzną o odbytej temi dniami w Londynie radzie ministeryalnej, na której miano odczytać francusko-rosyjską notę zbiorową tej treści, aby Anglia wspólnie z oboma mocarstwami temi energiczną odezwą poleciła gabinetowi pruskiemu zapobiedz dalszemu rozlewowi krwi w Szlezwig-Holsztynie, gdyż w przeciwnym razie gotową jest Francya poobsadzać brzegi Renu, a Rosya wkroczyć do Szlązka pruskiego. *Times* dodaje do tego jeszcze, że odpowiedź Anglii o tyle była odmowną, iż lord Palmerston sobie życzy, aby zamiast noty zbiorowej wysłano trzy osobne noty do gabinetu pruskiego, wyzywające go stanowczo do opuszczenia dwuznacznego stanowiska swego w księstwach. Na szczególniejszą uwagę przytem zasługuje i ta okoliczność jeszcze, że wszystkie prawie dzienniki angielskie stają do szyku przeciw rządowi pruskiemu, jedne w interesie zasad liberalnych, a drugie zaś, ponieważ przypisują Prusom zdolność wzniesienia nowego pożaru demokratycznego w Europie. *(Oest. Corr.)*

(Wiadomości potoczne z Wiednia.)

**Wiedeń**, 27. października. Dnia 20. b. m. miał zaszczyt mianowany przez Jego Mość Cesarza Rosyjskiego w miejsce odwołanego hrabi Medem nadzwyczajnym posłem i pełnomocnym ministrem przy cesarskim dworze baron *Meyendorf*, tudzież nowo mianowany hyszpański nadzwyczajny poseł i pełnomocny minister hr. *Colombi* doręczyć Najjaśniejszemu Cesarzowi swe listy wierzytelne, a zawierzytelniony dotychczas przy najwyższym nadwornym obozie i na inne stanowisko powołany szwedzki nadzwyczajny poseł i pełnomocny minister baron *Hochschild* doręczył swój list odwołujący.

— Ministeryum finansów wydało rozporządzenie, aby pełnomocnictwa udzielane dla wykonania prawa wyborczego w gminie przez małoletnich, zostające pod opieką lub kuratelą osoby, małżonki, wdowy lub nieobecne w kraju indywidua, podlegały tak samo istniejącym przepisom stęplowym, jak każdy inny rodzaj pełnomocnictwa.

Projekt nowej ustawy leśnej jest już na ukończeniu w ministerstwie kultury krajowej. Ustawa ta wylicza najpierw obowiązki posiadaczy lasów, potem postanowienia karne za nadwerężenie lasów i t. p., a w końcu wyznacza zakres działalności władz leśnych. Władze te obowiązane będą utrzymywać ciągłą komunikacyę z wszystkiemi towarzystwami leśnemi i agronomicznemi tak w kraju jako też za granicą, i do podniesienia gospodarstwa leśnego także i pod względem nauki się przyczyniać.

Wiadomo, że walecznemu pułkowi chevauxlezérów feldmarszałka księcia Windischgrätz nadał Cesarz Franciszek na wieczne czasy przywilej nienoszenia wąsów. Czas puścił w niepamięć to wyszczególnienie. Gdy Najjaśniejszy Cesarz Franciszek Józef jadąc do Bregencyi lustrował ten regiment, i z powodu wybornej jego postawy wyraził swe ukontentowanie, przypomniał w tym względzie pułkownikowi hystoryczny wypadek. Pułkownik przywiódł to natychmiast w pamięć swemu regimentowi i — w kilku godzinach wszystkie wąsy zniknęły. Zapewniają, że postępek ten bardzo się Cesarzowi podobał.

Odpowiedzialny redaktor dziennika *Union* dr. Wilhelm *Gabler* został dnia 26. znowu aresztowany. Redakcya otrzymała następujące pismo: „Do szanownej Redakcyi dziennika *Union*." Praga, 26. października 1850. Z powodu aresztowania redaktora pana dra. Gabler w Pradze, wzywa się szan. redakcyę, ażeby jeszcze dnia dzisiejszego wymieniła tymczasowego redaktora dziennika *Union*, który przez czas przytrzymania pana dra. Gabler przyjmuje na siebie odpowiedzialność za ten dziennik. Z rozkazu wysokiego c. k. prezydyum

wojskowej komendy kraju. J. Franz, kapitan-audytor." W zadośćuczynieniu temu wezwaniu przyjął dr. Antoni Henryk *Springer* do czasu odpowiedzialną na siebie redakcyę.

— Według doniesienia *Giornale del Trentino* udał się Jego cesarzewicz. Mość jenerał-major arcyksiążę Rainer do Wiednia, dla objęcia tamże centralnej kancelaryi armii. Przy boku J. cesarzew. Mości znajdował się major Babarczy. Z pomienionego dziennika przytacza dalej urzędowy *Tiroler Bote*, iż jedna część garnizonu trydentyńskiego otrzymała niespodzianie rozkaz do pochodu, i wyruszyła już ku Roveredo. Słychać tam o tranzlokacyi wojsk i o przechodzie innych oddziałów wojskowych. *(Ll.)*

(Kurs wiedeński z 28. października 1850.)

Oblig. długu państwa 5% — 93½; 4½% — 82; 4% — 73½; 2½% — 48½. Akcye bankowe 1142. Losy z 1834 roku 185; z 1839 roku 115½. Akcye kolei półn. 108⅜.

## Ameryka.

(Wiadomości z Rio Janeiro i Antylów.)

Listy z *Rio Janeiro* donoszą, że izby brazylijskie zebrały się dnia 10. sierpnia dla uznania księżniczki Izabeli Krystyny, najstarszej córki panującego cesarza, urodzonej 29. lipca 1846, domniemaną następczynią tronu Brazylii. Wszyscy senatorowie i deputowani podpisali akt solenny tego uznania.

— Statek pocztowy z Antylów przywiózł wiadomość o rozwiązaniu rady municypalnej w Basse-Pointe. Wybór nowej rady miał się odbyć 29. września.

Dzięki krokom jakie poczyniła władza, powraca znowu spokój. Nawet na wyspie Guadeloupe, najwięcej zaburzonej ze wszystkich kolonii przywrócono spokój i porządek publiczny do tego stopnia, że roboty kolonialne znacznie się wzmogły. *(Ind.)*

## Portugalia.

(Polityka lorda Palmerstona względem Portugalii.)

W „*Journal de Debats*" czytamy o polityce Lorda Palmerston między innemi następujące uwagi i fakta:

„Wawrzyny zebrane przez Lorda Palmerston na brzegach Grecyi nie dają mu spoczynku. Pragnie on nowego jeszcze żniwa na brzegach Tagu. Rząd portugalski doznaje podobnego jak Grecya krzywdzącego postępowania ze sobą. Cztery punkta stanowią głównie kwestyę sporną. Dwa pierwsze z nich są mniej znaczące, gdy tymczasem inne dwa wymagają pilnej uwagi naszej.

Ludwik Cassar, poddany angielski, żąda wynagrodzenia za poniesione straty podczas trwania rządów nieprawowitych. Dowody przedłożone przezeń w tej mierze uznał rząd portugalski za niedostateczne w obliczu prawa, lecz mniej zważając nawet na niedostateczność formy tych dokumentów, zachodzi nadto i to jeszcze pytanie, czyli rząd w ogólności odpowiedzialny jest w obec zagranicznego przychodnia za czynności i postępowanie swego nieprzyjaciela, przez którego sam został z władzy ogołocony. Podobna kwestya zachodzi także i w Toskanii. Anglia żąda wynagrodzenia dla swych poddanych za poniesione podczas niepokojów w Liwurnie straty. Dwory wiedeński i petersburgski oświadczyły jak wiadomo rządowi angielskiemu przy tej sposobności zdanie swe stanowczo. Punkt ten jest tem większej wagi, zwłaszcza że Anglicy przebywając w obcych państwach biorą za wiedzą lub też i bez wiedzy swego rządu udział w niespokojach Europy, a następnie żądają wynagrodzenia za straty, do których sami się przyczynili.

Taki wypadek zachodzi właśnie przy wyszczególnieniu czwartego punktu.

Pewien lekarz angielski, Dr. Kelley, osiadł był na wyspie Madeira. Lecz oprócz praktyki lekarskiej był on także gorliwym członkiem towarzystwa biblijnego. Wiedzieć należy, iż umowy z wielką Brytanią dozwalają wprawdzie Anglikom w Portugalii wolnego wyznania swej wiary, lecz zarazem obowiązują ich do szanowania religii krajowej. Tem zobowiązaniem wzgardził dr. Kelley zupełnie, bowiem w domu jego odbywały się zgromadzenia w zamiarze skłonienia krajowców do przeniewierzenia się swemu kościołowi. Ludność krajowa zaczęła głośno na to powstawać. Naprożno rząd ostrzegał, a w końcu zmuszony był wydalić pokątnego kaznodzieję z wyspy. Po upływie dwóch lat pozwolono mu znów na wyspę Madeira powrócić, wszelakoż pod tym szczególnym warunkiem, że tylko sztuką swą lekarską będzie się zajmować. Niedotrzymał on słowa, a lud rozjątrzony zburzył mu dóm. On sam ocalił się tylko ucieczką.

Kelley żąda wynagrodzenia, a Palmerston popiera to najniesłuszniejsze ze wszystkich żądanie. *(R. Z.)*

## Hyszpania.

(Wiadomości potoczne z Madrytu.)

**Madryt,** 18. października. Gazeta urzędowa donosi, że dwór przywdział żałobę na 21 dni z powodu śmierci królowej belgijskiej.

Dziennik *Nation* donosi za rzecz pewną, że królowa oznajmi w mowie od tronu zamiar rządu przedłożenia kongresowi w przyszłej sesyi ustawy względem zregulowania długu państwa. Komisya zajmująca się tym przedmiotem, przedłoży niebawem swój projekt rządowi.

*Epoca* donosi, że w budżecie na rok 1850 nie będzie żadnej ważnej odmiany w porównaniu z budżetem roku 1850. Rząd ma przedłożyć Kortezom także budżet na rok 1852. Słychać, że rząd cofnął swój projekt rozpoczęcia roku finansowego od dnia 1. lipca z powodu trudności, jakieby zachodziły w przeprowadzeniu systemu poboru podatków. *(Ind.)*

## Anglia.

(Rada ministeryalna.)

**Londyn**, 24. października. Wczoraj o pierwszej godzinie z południa odbyła się w ministeryum spraw zagranicznych rada ministeryalna. Obecni byli następujący ministrowie: Lord John Russel, lord-kanclerz, margrabia Lansdowne, Sir Jerzy Grej, wicehrabia Palmerston, hrabia Grej, kanclerz izby skarbowej, Sir Francis Baring, Sir John Hobhouse, pan Labouchere i margrabia Clanricarde. Obrady trwały trzy godziny. Miały się tyczyć szlezwigsko-holsztyńskiej sprawy, względem której jak słychać, uczyniono ze strony Rosyi i Francyi propozycye, na które jednak rząd angielski nie przystał.

(Projekt oświetlenia Hyde-Parku. — Ważny dokument dla wysp jońskich. — Wiadomości z Egiptu.)

**Londyn**, 21. października. W „*Daily News*" czytamy projekt jakiegoś doktora, aby Hyde-Park oświetlić rodzajem słońca elektrycznego. W samym środku tego parku radzi on wybudować wieżę i urządzonem na niej dostatecznie silnem światłem elektrycznem zastąpić dotychczasowe oświetlenie za pomocą licznych lamp gazowych.

— W sobotę wygotowali sekretarze kolonialni, Lord Saatom i Lord Grey ogromny i co do istoty swej bardzo ważny dokument dla repybliki wysp jońskich. Jestto projekt tyczący się rozmaitych zmian w konstytucyi jońskiej i obejmuje 132 stronnic arkuszowych.

— W umieszczonym w dzienniku „*Times*" liście prywatnym z Aleksandryi czytamy: Wicekról Abbas Basza jest w Kairze, a wkrótce ma się odbyć rada wielka dla rozstrzygnienia sporu między synami Ibrahima Baszy. Synowie jego bowiem podzielili się w równej części majątkiem zmarłego ojca, do którego poczęści i rząd także rości sobie prawo. — Wody nilowe niepodniosły się w tym roku do zwyczajnej wysokości, z czego wyprowadzają bardzo niekorzystne wnioski o żniwach przyszłorocznych. *(Lld.)*

## Francya.

**Paryż,** 24. października. Francya tak dalece pragnie spokoju, że najmniejsza okoliczność służy za powód do uchylenia trudności ilekroć stosunki wewnętrzne przedstawiają jaką zawiłość. Tak dymisya p. d' Hautpoul stała się teraz powodem niejako do zawieszenia broni między rozmaitemi odcieniami większości; z pośpiechem powtarzają dzienniki, że pokój stanął między wydziałem nieustającym zgromadzenia narodowego a pałacem Elysée, i że rozpoczęciu posiedzeń izby prawodawczej niebędą już towarzyszyć burze parlamentarne jakich się niedawno temu obawiano.

Ci zwiastuny pomyślnych wiadomości upatrują jednak może tylko nadto pochopnie stanowcze załatwienie tam, gdzie tylko przemijające zachodzi porozumienie. Lecz ta chciwość czepiania się wszystkiego cokolwiek zdaje się przysłużać do oddalenia konfliktu, jest ważnym symptomem potrzeby uniknienia wszelkiej agitacyi.

Jakoż wszyscy witają ustąpienie jenerała d' Hautpoul jako jutrzenkę dnia pogodnego. Któżby się był spodziewał, że do tego taką będą przywiązywać wagę! Jednak prawdą jest, że exminister wojny zachował całą życzliwość prezydenta republiki, który poświęcając go, ugiął się mimo chęci przed koniecznością obecnego położenia.

Wybór nowego ministra, jenerała Schramm przyjęły rozmaite odcienia opinii umiarkowanej w ogóle bardzo dobrze. Może dla tego że znaczenie jego polityczne jest bardzo małe, niezawadzi przeto żadnej frakcyi, podczas gdy cały świat oddaje słuszność jego wielkim zdolnościom wojskowym. *(Ind.)*

(Wiadomości bieżące z Paryża.)

**Paryż,** 25. października. Nie przestawają tu na samych rozdwojeniach partyi politycznych, lecz wszczynają nawet osobiste walki. Dymisyonowany minister wojny Hautpoul otrzymał od jenerała de Bourjolly wezwanie, odnoszące się do wypadku, który przed kilkoma laty się zdarzył. Sprawa ta robi wielką senzacyę i zdaje się niebezpieczny brać obrót. W tej chwili odesłana jest do honorowych przysięgłych. Drugim skandałem było ogłoszone dziś doniesienie pewnego prowincyonalnego dziennika o subwencyach, jakie Elysée niektórym dziennikom płaci. Rzecz jasna, że to zwraca na siebie wielką uwagę, i przezto będą zakwestyonowane dwa miliony franków reprezentacyi, które prezydent i na przyszły rok chce nałożyć. A niechże zgromadzenie odmówi tych pieniędzy, wtedy na nowo między obiema władzami państwa walka powstanie.

Być może, że wypadki te tylko dla tego tak mocno zajmują uwagę publiczną, ponieważ zbywa na ważniejszych przedmiotach. Jakkolwiekbądź, na wszelki sposób dzisiejsze usposobienie umysłów jest niespokojne, bo każdy czuje, że pokój na słabej podstawie spoczywa.

W Lugdunie usiłowano zrobić powstanie; z tego powodu przyaresztowano kilka osób, i na tem się skończyło.

W kaplicy St. Cloud rozdawano wczoraj kapelusze kardynalskie mianowanym przez papieża kardynałom. Arcybiskup Tuluzy, ośmdziesięcioletni starzec niebył dla swego podeszłego wieku obecny. Prezydent republiki przybył osobiście doręczyć prałatom insygnia nowej godności. Krzesło prezydenta stało przed ołtarzem, a po prawej ręce leżały trzy kapelusze kardynalskie. Po mszy św. przybyli arcybiskupi z Rheims i Besançon i uklękli przed prezydentem, który im birety na głowę włożył. Poczem prezydent i ministrowie oddalili się, a kardynałowie udali się w kostiumie swojej nowej godności do salonu, gdzie mieli zwyczajne mowy.

## Holandya.

(Umowa między Austryą i Prusami względem przesełania listów do Indyi wschodnich.)

**Amsterdam**, 22. października. Według doniesień urzędowych nastąpiła między Austryą a Prusami umowa względem przesełania na Tryest listów do Indyi wschodnich; odtąd list ważący łót wiedeński w przesełce z Hamburga do Alexandryi kosztować będzie tylko 22 krajcary. Angielska administracya pocztowa poczyniła już przygotowania do expedyowania tą drogą listów oznaczonych *via* Triest. *(Deut. Ref.)*

## Szwajcarya.

(Bunt wojskowy w Altorf.)

**Uri**, 20. października. W Altorf wydarzył się temi dniami dość znaczny bunt wojskowy. Rekruci wzbraniali się podczas słoty obozować pod namiotami, i niezważając na żadne przestrogi rozeszli się pewnego wieczora na nocleg do domów. Nazajutrz zrana (15. b. m.) stawili się dezertery znowu w obozie w tym samym porządku, w którym odeszli; a gdy oficerowie miasto rozpoczynania manewrów czy instrukcyi usunęli się wszyscy na bok, zrobili żołnierze szerokie koło, kazali grać trębaczom i tańczyli sobie na dobre. Po zawiadomieniu o tym wypadku, przybyli do obozu p. landaman A. Muheim i kapitan krajowy V. Müller jako deputowani rządu, od których zażądali ficerowie należytego ukarania winnych, a mianowicie niezwłocznego odpędzenia 5 czy 6 przewodźców głównych, oświadczając przytem stanowczo, iż w przeciwnym razie niebędą zajmować się dłużej tak krnąbrnem i nieposłusznem wojskiem; poczem cały korpus oficerów, złożony z konserwatystów i radykalistów złożył epolety i szpady przed frontem i usunął się na bok. Zachowanie się deputowanych przytem było zrazu cokolwiek nieporadne, lecz niebawem nastąpiło przecież porozumienie się między rządem i opierającymi się oficerami. Ci wezwani w imieniu przysięgi złożonej na sztandar i wierność dla ojczyzny powrócą dobrowolnie na stanowiska swe w obozie i odbiorą napowrót przed frontem oznaki swej rangi służbowej, a zaś przewodźcy nieposłusznych żołnierzy mają być ukarani aresztem. *(Eidg. Z.)*

## Włochy.

(Depesza telegraficzna.)

**Palermo**, 6. października. Trybunał sądowy uwolnił ministrów z epoki rewolucyjnej od zaskarżenia względem wynagrodzenia kosztów. *(Oestr. Cor.)*

(Arcybiskup Franzoni wyjechał do Genewy. — Mające nastąpić reformy w armii. — Jenerał Sorraz.)

**Z Turynu** piszą pod dniem 26. b. m. Wiadomość o wyjeździe arcybiskupa Franzoni do Genewy ucieszyła bardzo tutejsze towarzystwa rządowe, albowiem z postanowienia tego starano się wywnioskować zaraz, że dawne porozumienie dobre między arcybiskupem a rządem francuzkim zapewne już zerwane zostało. Wszelako z późniejszych doniesień pokazało się, że podróż ta była przypadkową tylko, i że szanowny arcypasterz ten za kilka dni znowu na stały pobyt do Lugdunu powróci. Do odwiedzenia tego niegdyś miejsca wygnania swego spowodowały go po części rozmaite wspomnienia przyjacielskie, po części zaś ta okoliczność, że pozostawił tam wiele sprzętów kosztownych, które teraz do Francyi przewiezione być mają. Co do władz francuzkich jednakże to można rzec na śmiało, że obchodzą się z nim ciągle z jak największem uszanowaniem.

— Kościelny dziennik *Armonia* umieścił w tych czasach bardzo ostry artykuł na korzyść arcybiskupa, w którym wychwala najpierw opór jego, dalej potępia wydany na niego wyrok, a w końcu przepowiada, że wielkie nieszczęście spadnie na głowę tych, którzy go z kraju wygnali. — Mówią tu bardzo wiele o blizkich reformach w armii. I w istocie dowiadujemy się z wiarygodnego źródła, że rząd piemoncki, owiany także duchem chwili obecnej, zaczyna się przygotowywać na wszelkie wypadki wojenne. Wszelako w tem usposobieniu gabinetu turyńskiego nienależy upatrywać chęci do wojny, albowiem jest to tylko rodzaj polityki wyczekującej, w której upodobał sobie. O zmniejszeniu teraźniejszego stanu armii nie ma mowy wcale, raczej można się spodziewać, że nastąpi powiększenie jego, ponieważ w ciągu ostatniej wojny pokazało się, że Sardynii trzeba koniecznie o wiele liczniejszej i lepiej uorganizowanej piechoty. — P. Sorraz, jenerał komenderujący w Alessandryi, przybył tu jako deputowany na mające wkrótce tu nastąpić utworzenie parlamentu. Przed wyjazdem jego odbyła się w Alessandryi bardzo świetna rewia, po której jenerał miał do żołnierzy swoich cokolwiek dwóznaczną przemowę, jakiej jenerałowie piemontscy zwykle używać lubią wtedy, gdy poniesione klęski błyskotnemi frazesami pokryć im wypada. *(Oestr. Cor.)*

(Rozporządzenie o podatkach od zarobku, handlu i przemysłowości.)

**Rzym**, 16. października. Urzędowy *Giornale di Roma* zawiera obszerne rozporządzenie podpisane przez kardynała Antonelli, z dziewiętnastu paragrafów złożone, którem zaprowadzony jest podatek od zarobku, handlu i przemysłowości. Zatrudnienia przemysłowe dzielą się w niem na dziesięć kategoryi; oprócz tego wzięto za zasadę pięcioraki podział w miarę rozciągłości i zaludnienia gmin właściwych. Należytości podatkowe ustanowione są wydanym przez ministra finansów patentem. Wyłączeni od zarobkowego podatku są: wszyscy pierwiastkowi producenci, właściciele okrętowi, kasy oszczędności, zakłady zaopatrzenia, robotnicy i tym podobni. Kto w państwie kościelnem zaprowadza nową gałęź przemysłu, wolny jest przez pięć po sobie idących lat od płacenia podatku.

## Niemce.

(Depesze telegraficzne.)

**Hanower**, 26. października. Utworzono nowe ministeryum: Münchhausen spraw zewnętrznych, Lindemann spraw wewnętrznych.

**Kassel**, 28. paźd. Skutkiem otrzymanego po północy rozkazu są wszystkie wojska w pochodzie do Hanau.

**Berlin**, 28. paźd. Podług dziennika „*Deutsche Reform*" nastąpi między Austryą i Prusami porozumienie się pod względem sprawy kurheskiej. *(Oestr. Cor.)*

(Wiadomości potoczne z Frankfurtu.)

**Frankfurt**, 25. października. Dywizya Bonin, która w Wetzlar była skoncentrowana, przechodzić będzie częściowo przysługującemi na mocy traktatów gościńcami etapowemi wielkiego księstwa i elektoratu heskiego. Rządy heskie niebędą nic miały przeciw temu, gdyż zamierzony jest przechód do prowincyi saskiej, nie zaś okupacya gościńców etapowych. — W towarzystwach politycznych utrzymują, że Hanower nową podał propozycyę do załatwienia zamieszek niemieckich, proponując aby znieść zgromadzenie związkowe i unię, a natomiast mianować tymczasową władzę centralną i rozwiązać kwestyę konstytucyi niemieckiej zapomocą wolnych konferencyi wszystkich rządów niemieckich na podstawie wiedeńskich traktatów z roku 1815.

— Z nad Menu donoszą augsburgskiej gazecie pocztowej o ultimatum, które miały otrzymać Prusy; czyli od Austryi tylko lub łącznie z innemi niemieckiemi mocarstwami, o tem niema wzmianki. Ta nota zawierać ma oświadczenie, że przekroczenie granicy kurheskiej ze strony Prus choćby z jednym tylko korpusem bez rozkazu sejmu związkowego, uważane będzie jako casus belli. *(B. Z.)*

(Zamierzona zmiana organizmu władz w Kurhesyi.)

**Frankfurt**, 23. października. W Kurhesyi zamierzają zupełnie zmienić organizm władz państwa. Po tym kroku spodziewa się rząd elektora najważniejszych rezultatów. Upatruje on w średnich władzach ognisko agitacyi, która się dotychczas objawiła w biernym oporze, i sądzi, że potrafi usunąć go, gdy samym władzom, w których ten opór panował, czynność odbierze.

Dla tego zniesiono rozporządzeniem z 11. października 1850 wszystkie między elementarnemi posadami a ministerstwem finansów istniejące średnie władze.

Czynności wszystkich tych władz przechodzą bezpośrednio na ministeryum finansów. W tem ostatniem będą utworzone stosownie do potrzeby spraw oddziały, a minister finansów zamianuje dla nich referentów, którzy pod jego odpowiedzialnością, w przypadkach zaś, w których dotychczas władze średnie zasięgały decyzyi ministra finansów, będą w jego imieniu wydawać rozporządzenia przedłożywszy mu uprzednio projekt.

Oddziały te będą miały swoje nazwiska od materyalnej osnowy spraw, i tak np. oddział dla dóbr skarbowych, oddział dla stałych podatków i t. d.

Oprócz głównego zamiaru pozbycia się wpływu średnich władz w zarządzie ekonomii państwa, spodziewają się po tem rozporządzeniu także znacznego oszczędzenia kosztów, i wnoszą ztąd, że rozporządzenie to pod tym względem także w kraju znajdzie dobre przyjęcie.

(Doniesienia o ruchach wojskowych.)

Właśnie-co otrzymaliśmy gazety z ostatnich dwóch dni pocztowych; zawierają się tam pojedyncze doniesienia o pochodach wojsk, koncentracyach itd.; ze wszystkiego jednak okazuje się, iż żadna strona nie przekroczyła jeszcze kurheskiej granicy. Stosując się do ograniczonego zakresu pisze „*Lloyd*" nie podobna nam dać obszernej rozprawy o odrębnych pojawach uzbrojeń wojskowych.

Po ich zreasumowaniu można w tej mierze następujące uczynić zestawienie:

**Wetzlar**, 23. października. Zeszłej nocy przybyło tu i znów odeszło pięć sztafet, a dzisiaj zrana wyruszyło wojsko stacyonowane tutaj i po wsiach, mianowicie 13. i 17. pułk piechoty, artylerya i ułani do Kurhessyi, dla dalszego jak mówią przewozu wojsk z Lollar koleją żelazną wprost do Kassel. Przechody te wojskowe trwały przez cały dzień, a jak słychać ma tu pozostać jeszcze do dalszego czasu stacyonowana w Braunfels gwardya. Dnia jutrzejszego zrana wyruszyć ma tą drogą reszta znajdującego się tutaj wojska pieszego.

**Frankfurt** n. M. 24. paźd. Dzisiaj około 10. godziny zrana przybył tu koleją żelazną stacyonowany w Kirchheimbolabnen pierwszy bawarski batalion strzelców. Zaraz po jego przybyciu wyruszyły dwie kompanie trzeciego bawarskiego batalionu i cały austryacki 14 batalion strzelców do Aschaffenburga, gdzie na Seligenstadt przybędą pojutrze. Pierwsza i czwarta kompania trzeciego bawarskiego batalionu strzelców pozostaną do czasu w tutejszym garnizonie.

**Giessen**, 23. paźd. Właśnie teraz wkraczają tu wojska pruskie w liczbie 3000 żołnierza, mianowicie ułani i piechota. Postępując dalej forsownym marszem z Wetzlar na Giessen i pruskim etapowym gościńcem (Grünberg, Alsfeld itd.) rozstawią się od Fulda aż do Vacha na pogórzu „Rhön". Upewniają, iż wojska te otrzymały rozkaz do pochodu dopiero tej nocy o 12. godzinie, i natychmiast po jego nadejściu wymaszerowały.

**Fulda**, 23. października. Według nadeszłych wiadomości stoi pruski korpus armii tuż przy granicy fuldajskiej pod Buttlar.

(Posiedzenie kolegium książąt.)

„*Preus. St. Anz.*" z 25. umieszcza protokół 38. posiedzenia kolegium książąt. Minister spraw zewnętrznych, p. Radowitz, protestuje przeciw ratifikowaniu przez zgromadzenie związkowe w swem imieniu prusko-duńskiemu pokojowi, i uznaje w tej mierze tylko ra-

tifikacye pokoju przez rządy Austryi, Saksonii, Bawaryi, Hanoweru, Wirtembergu, Kurhessy, Hessen-Darmstadtu, Hollandyi dla Luxemburga i Limburga, Meklenburgl-Strelitz, Lichtenstein, Schaumburg-Lippe i Hessen-Homburgu. Kollegium książąt przystępuje do tego protestu.

(Dyzlokacya wojsk.)

Według uskutecznionych dyzlokacyi wojskowych — pisze ministeryalny dziennik „C. C.“ składa się skoncentrowany pod Paderborn korpus obecnie z 18go i 32go pułku piechoty, z 4go batalionu strzelców, z 4go pułku kirysyerów i 12go huzarów, tudzież z 7go pułku artyleryi. Korpus zaś pod Wetzlar składa się z 17go pułku piechoty, z jednego batalionu pułku gwardyi rezerwowej, z dwóch batalionów 13go, jednego batalionu 15go, i jednego batalionu 29go pułku pieszego, z dwóch szwadronów 5go i trzech szwadronów 3go pułku ułanów, tudzież z jednej ruchomej bateryi 7go i jednej z 8go pułku artyleryi. *(Ll.)*

**Gotha**, 24. października. I zachodnia część naszego księstwa będzie pruskiem wojskiem obsadzona; przynajmniej to zapowiada ta okoliczność, że z pruskiej strony zażądano od tutejszej etapowej komisyi doniesienia, ile wojska w włościach granicznych z okręgiem Eisenach umieścić można. Dziś rano posłano drugi batalion 31. pułku piechoty koleją żelazną na heską granicę; podobnież i do Mejningen przybył przed kilkoma dniami 3ci batalion strzelców pruskich, i ruszył natychmiast w dalszy pochód ku okolicom Meiningen położonym na samej granicy elektorstwa heskiego. *(F. J.)*

**Aschaffenburg**, 25. października. Dziś o dwunastej w południe wkroczył tu c. k. austryacki 14. batalion strzelców, tudzież dwie kompanie bawarskiego 3. batalionu strzelców. *(Aschaff. Z.)*

(Deklaracya urzędowa.)

**Karlsruhe**, 27. października. Dzisiejszy numer pisma „*Karlsruher Zeitung*“ ogłosił następującą urzędową deklaracyę:

Dziennik „*Frankfurter Oberpostamtszeitung*“ z 21. b. m. przedrukował z Mainzer Journal wiadomość, że na związkowem zgromadzeniu zapadła względem Baden uchwała. Według niej ustąpią z tego kraju i z twierdzy Rastatt w przeciągu trzech miesięcy wszystkie pruskie załogi, lecz w tym samym czasie powróci także badeńskie wojsko do domu. Korpus austryacki pozostanie do dyspozycyi Wielkiego księcia w Forarlbergu w dotychczasowej dyzlokacyi. — Jesteśmy upoważnieni oświadczyć, że rząd Wielkiego księcia nie wie nic o takiej uchwale. Baden nie usunie się od swoich obowiązków związkowych, ale nie zrzeknie się także praw swoich. Staranność o Baden należy najprzód do rejenta kraju, a potem do jego radzców odpowiedzialnych.

(Henryk książę Niderlandzki, namiestnik W. księztwa Luxemburgskiego.)

**Luxemburg**, 20. października. Henryk książę Niderlandzki już od dawna mianowany namiestnik wielkiego księstwa, przybędzie tu z pewnością 23. b. m. złożyć przed izbą przysięgę na konstytucyę. Jak mówią, nie jest już izba od tego, by dla niego roczną listę cywilną 40.000 fr. zezwolić. Pan Willmar, prezydent rządu oświadczył w niemieckiej kwestyi na jednem z ostatnich posiedzeń, że „dawny związek“ przerwał wprawdzie w latach 1848 i 1849 swą czynność, jednakże co do istoty i prawa niezaprzeczony istnieje, a przeto że Luxemburg nie może mieć żadnej trudności w przysłaniu swego reprezentanta na związkowe zgromadzenie w Frankfurcie.

(Odprawienie sejmu.)

**Oedenburg**, 22. października. Po ogłoszeniu patentu rozwiązującego, wydano dzisiaj już odprawę sejmową następującego brzmienia:

Na wniosek względem przedłożenia projektu do prawa tyczącego się odpowiedzialności ministrów, przesłano komisyi prawniczej żądanie potrzebne do wypracowania podobnego projektu; postąpiono w myśl wniosku względem wczesnego rozdania kart do głosowania przy wyborach sejmowych; co do projektowanego oświadczenia się ze strony rządu, jako zgadza się na sejmowy wykład rozporządzeń rządowych, wydanych do urzędników państwa względem politycznego ich zachowania się, nic widzi rząd żadnego do podobnego oświadczenia się powodu, zwłaszcza że „z samego już układu tych rozporządzeń okazuje się jasno i wyraźnie, iż my przezto nie sprzeciwialiśmy się żadnej w art. 43. i 147. praw kardynalnych państwa uzasadnionej prawowitości.“

(Z widowiska wojny szlezwicko-holsztyńskiej.)

**Z nad Elby dolnej**, 25. października. Pozawczoraj przyszło w okolicy Humelfeld do starcia między silnym oddziałem duńskiej piechoty a jedną patrolą naszego pierwszego batalionu piechoty, przyczem z naszej strony poległo trzech ludzi; wczoraj zaś zaszła pod Kropp znaczniejsza utarczka forpocztowa, o której różnie opowiadają. Według opowiadania podróżnych miał znaczny oddział duńskich huzarów natrzeć z tyłu na porucznika Hansen, bez wyrządzenia mu wszelakoż żadnej znacznej klęski. Tylko 9—10 ludzi utracono, a między tymi zrąbali Duńczycy 4 żołnierzy na miejscu, ponieważ poddać się żadną miarą nie chcieli, lecz natomiast zabrano tyleż prawie Duńczyków do niewoli. Według autentycznych wszakże doniesień miało dwa plutony naszych dragonów uderzyć zwycięzko na równą liczbę duńskiej jazdy pod Kropp, później jednak otoczyły naszych dragonów jak mówią nie dwa plutony jazdy duńskiej i dywizyon strzelców, i tylko szczególniejszą odwagą ocalili się nasi dragoni od zguby, utraciwszy w ogóle w poległych i rannych 7miu żołnierzy. Przy drugiem starciu zaś zabrano nadto kilku duńskich żołnierzy do niewoli. Ztemwszystkiem jednak okazuje się tak z urzędowych jako i nieurzędowych relacyi, iż walka ta była daleko znaczniejsza, a strata nierównie większa niż ją podawano. *(D. R.)*

(Kurs giełdy frankfurtskiej z 26. października.)

Met. Austry. 5% — $76^{13}/_{16}$; $4^{1}/_{2}$% —. Akcye bank. 1135. Sard. $33^{7}/_{8}$. Hyszp. 3% — $33^{1}/_{8}$. Polskie 300 — 136; 500 — $81^{5}/_{8}$.

## Prusy.

(Kurhesya. — Szlezwig-Holsztyn.)

**Berlin**, 26. paźdz. Utrzymywała się tu przez niejaki czas pogłoska jakoby Bawarya i Prusy miały już wkroczyć do Hesyi elektoralnej, co jednak jak wiadomo nieprzyszło do skutku, wszelako wszystkie oznaki są po temu, że to lada dzień nastąpić może. W skutku przedsięwziętych w tym względzie układów, miało stanąć na tem, że Austrya podobne równoczesne wkroczenie Prus i Bawaryi niebędzie uważać za powód do wojny *(casus belli)* lecz oraz, że przedsięweźmie kroki wojenne, skoroby w takim razie ze strony Prus przyszło do walki z Bawarczykami. Idzie tedy obecnie tylko o to, czyli się sprawdzi wiadomość umieszczona w *Neue Preussische Ztg.* że w tutejszej radzie ministeryalnej uchwalono oprzeć się siłą Bawarczykom, skoro przekroczą granicę Hesyi elektoralnej. Otrzymaliśmy, pisze gazeta Wrocławska stanowcze potwierdzenie tej wiadomości, ale oraz i zapewnienie o bezzasadności drugiego doniesienia tejże samej gazety *(N. Pr. Ztg.)*, że o tej uchwale gabinetu miano uwiadomić ambasadora austryackiego. — Otatnia pruska propozycya i powzięta z tego powodu uchwała w kolegium książąt tycząca się przywrócenia pokoju w księstwach Schlezwig-Holsztein, jest tylko potwierdzeniem dawniejszej wiadomości, że pan Radowitz pewne propozycye przesłał do Wiednia, aby wspólnie z Austryą to dzieło przyprowadzić do skutku. Fałszywe są doniesienia niektórych dzienników, że Austrya te propozycye zupełnie odrzuciła; stanowcza decyzya w tym względzie zapadnie zapewnie dopiero po konferencyach w Warszawie; lecz ile powziąć można z dotychczasowych podań, skłania się Austrya do przyjęcia propozycyi gabinetu pruskiego. *(B. Z.)*

(Sprawa przyaresztowanych Czerkiesów.)

**Inowrocław**, 24. października. Śledztwo przyaresztowanych Czerkiesów trwa ciągle. Nadprokurator Neumann z Bydgoszcza prowadzi sam z wielką gorliwością indagacyę. Na jego propozycyę wygrzebano znowu i obdukowano dnia 14. b. m. ciało muszkietera pogrzebionego dnia 3. b. m. a poległego w walce stoczonej dnia 2. b. m. Znaleziono pod wątrobą spłaszczoną kulę karabinową. Przedmiotem indagacyi jest opór przeciw zbrojnej sile wojskowej. Dwóch Czerkiesow jest w sądowem więzieniu, czterech zaś trzymają jeszcze w lazarecie w kuracyi. Dotychczas percypowano kilka świadków i starszyznę wojskową. Indagacya Czerkiesów jest bardzo trudna, mówią bowiem tylko swoim rodzimym językiem, po rosyjsku i po polsku bardzo mało a po niemiecku ani słowa. Sąd niema tłumacza posiadającego ich język. Bakmirza był dowódzcą Czerkiesów. Odznacza się on przyzwoitością i ogładą obyczajów; rodem jest z Gaberdonki w Kaukazie; powiada że u Czerkiesów jest hańbą złożyć broń; że koran im nakazuje z bronią w ręku żyć i umierać. Na publiczną odezwę prokuratora oddano po większej części broń Czerkiesów. Obok sądowej indagacyi eruują w drodze administracyjnej szkodę poniesioną przez pożar. Zachodzi kwestya, kto szkodę wynagrodzi, czy rząd pruski czy rosyjski, czyli wreszcie gmina inowrocławska. Na każdy sposób ściśle będzie rozważono, czyli spalenie budynków koniecznie było potrzebne. Jeżeli się niewykaże potrzeba tedy na tego spadnie ciężar wynagrodzenia, na którego rozkaz domy popodpalano. Szkoda z pożaru wynosić będzie 15000 talarów albo może jeszcze więcej. *(B. Z.)*

(Kurs giełdy berlińskiej z 28. października.)

Dobrowolna pożyczka $106^{1}/_{4}$. Oblig. długu pań. $85^{5}/_{8}$. Akcye bank 97. Pols. listy zast. $95^{1}/_{4}$. Pols. 500 — $81^{3}/_{4}$; 300—$140^{1}/_{4}$ L. Frydrychsdory $13^{1}/_{12}$. Inne złoto za 5 tal. $10^{5}/_{6}$ Austr. bank. —

## Królestwo Polskie.

(Ułaskawienie.)

**Warszawa**, 27. paźdz. Najjaśniejszy Pan w przychyleniu się do najpoddańszej prośby znajdującego się w Marsylii wychodzcy polskiego *Felicyana Kluszczyńskiego*, najmiłościwiej dozwolić mu raczył powrócić do Królestwa, bez dozwolenia mu atoli legitymowania się z pochodzenia szlacheckiego i bez uwolnienia majątku jego od konfiskaty.

## Grecya.

(Rodzina Mauromichalis w Majnau.)

**Ateny**, 15. października. Wiadomości z prowincyi Majnau niebyły dotychczas zaspokajające. Na tej ziemi osiadła familia beja Mauromichalis, i doznawała tam prawie książęcej powagi. Wielka część tej familii żyje dotychczas w owych górach, oddając się dawnemu zwyczajowi, próżnowaniu. I tak nawet i tą razą dwaj najbardziej obciążeni zabójstwem ministra wyznań religijnych Korfiotakis, znajdowali się na tym południowo-europejskim przylądku, to jest Petros i Leonidas Mauromichalis, a publiczne władze w Atenach były zmuszone dla schwytania ich posłać tam oddział wojska i osoby sądowe. Upłynął cały miesiąc, a żadnej wiadomości niebyło z tej prowincyi. Nareszcie wczoraj przywiózł kuryer wiadomość, że Petros Mauromichalis poddał się wojsku. Niepodobna mu było dłużej się ukrywać, do ucieczki zbywało mu na wszelkich środkach, a do oporu przeciw władzy na wszelkiem przywiązaniu mieszkańców. Indagacya w Atenach i Szparcie idzie swoim trybem; ustawa jest niezbłagana: tak stał jenerał Anastasias Mauromichalis z swą małżonką pałacową damą królowej przed sędzią indagacyjnym i był indago-

wany. Nazajutrz odjechała matka z córką, pałacową damą z Aten na wyspę. *(C. B. a. B.)*

**Z Aten** piszą pod dniem 15. b. m. Wybory odbywają się spokojnie; okólnikiem ministeryalnym zakazano nietylko wojsku mieszać się do wyborów, lecz odnowiono oraz zakaz tak ważny tutaj przybywania z bronią na zgromadzenia wyborcze, przezco zapobieżono wszelkim excesom wydarzającym się zwykle przy podobnych aktach. Jenerał Heyi Petro, którego rząd wysłał jako komisarza pogranicznego do Lamia dla zaradzenia przemytnictwu i rozmaitym zatargom na granicy, został usuniętym od służby. Nietylko bowiem niesłuchał on rozkazów przełożonych, lecz przyczynił się oraz nieroztropnem postępowaniem swojem do obudzenia namiętności i jak największego zniechęcenia między ludnością tamtejszą. W dowód niełaski wzbroniony mu został pobyt nietylko w stolicy, ale nawet w miejscu nierozsądnych postępków jego w Lamia. *(Oester. Cor.)*

## Turcya.

(Depesza telegraficzna.)

**Zara**, 26. paźdz. W Mostar wybuchła formalna rewolucya, Omer Basza oblęga go w kilka batalionów. Wezyr jest pod strażą we własnej wili, a syna jego Bustem Beya trzymają jako zakładnika w Mostar. Ludność turecka przyłączyła się do powstania. *(Oe. Cor.)*

## Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe w obwodzie Stryjskim.)

**Stryj**, 15. paźdz. Według doniesień handlowych z Bolechowa, Kałusza, Skolego i Zurawna płacono tamże na targach od 1. do 15. października w przecięciu za korzec pszenicy 17r.—17r. 30k.—9r. 25k.—16r. 15k.; żyta 13r.—13r.—7r.—12r.; jęczmienia 9r.—12r. 30k.—11r. 15k.—10r.; owsa 5r.—5r.—7r. 55k.—5r.; hreczki 18r.—10r.—19r. 35k.—0; kukurudzy 10r.—10r.—15r. 50k.—0; kartofli 4r. —4r.—6r. 40k.—3r. 45k. Cetnar siana 1r. 30k.—2r. 5k.—3r. 5k.—2r. 5k. Sąg drzewa twardego sprzedawaao po 11r. 50k.—25r.—8r.—11r. 40k. miękkiego 8r.—17r. 30k.—5r. 30k.—7r. 30k. Funt mięsa wołowego kosztował 7½k.—9k.—8½k.—14k. i garniec okowity 3r. 45k.—2r. 55k.—2r. 45k.—2r. 55k. w. w. Nasienia konicza i wełny nie było na targach.

(Handel wełną.)

**Wrocław**, 23. paźdz. W tym tygodniu był na wełnę znaczny pokup, a między innemi partyami sprzedano niektóre ważące po 300 lub więcej cetnarów. W ogóle sprzedano do 1200 cetnarów wełny. Płacono za dobrą polską wełnę strzyży jednorocznej 68 rth., za podobną rosyjską 56 do 59½ rthal., za węgierską 48 do 53 rth., za węgierską strzyży dwu-razowej od 41 do 43 rthal. *(P.H.Z.)*

## Kurs lwowski.

Dnia 2. listopada.

W monecie konwencyjnéj.

| | gotówką zlr. | gotówką kr. | towarem zlr. | towarem kr. |
|---|---|---|---|---|
| Dukat holenderski | 5 | 27 | 5 | 33 |
| Dukat cesarski | 5 | 33 | 5 | 38 |
| Półimperyał zł. rosyjski | 9 | 35 | 9 | 40 |
| Rubel śr. rosyjski | 1 | 51 | 1 | 52 |
| Talar pruski | 1 | 42 | 1 | 44 |
| Polski kurant i pięciozłotówk. | 1 | 22 | 1 | 23 |
| Galicyjskie listy zastawne za 100 zlr. | 90 | 30 | 91 | 30 |
| Galicyjskie listy zastawne w kasie Tow. Kredyt. | 95 | 30 | 96 | — |

(Kurs wekslowy wiedeński z 28. października.)

Amsterdam 167½ p. 2. m. Augsburg 120½ p. uso. Frankfurt 120 p. 3. m. Genua 139 p. 2. m. Hamburg 117½ p. 2. m. Liworno 117½ p. 2. m. Londyn 11.56 p. 3. m. Paryż 142½ p. 2. m. Agio dukata ces. 27⅜. Napoleondor 9.35. Szufryn. 16.35. Agio śrebra 19¾.

### Przyjechali do Lwowa.

Dnia 31. paźdz. Hr. Mier Feliks, ze Żółkwi. — Hr. Zamojski Adam, z Ohładowa. — Hr. Drohojewski Józef, z Berna. — PP. Raciborski Feliks, z Łukawic. — Cywiński Lucyan, z Nowegosioła.

Dnia 1. listopada. Hr. Bielski Stanisław, z Rybchie. — Hr. Lanckoroński Stanisław, z Cieszanowa. — PP. Głowacki Antoni, z Bojańca. — Sikorski Józef, z Krakowa.

### Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 31. paźdz. PP. Antoniewicz Wicenty, do Skwarzawy. — Udrycki Adolf, do Choronowa. — Puzyna Józef, do Słobudki.

Dnia 1. listopada. Hr. Oldofredi, c. k. Major, do Brzeżan. — Hr. Łoś Tadeusz, do Narola. — P. Ujejski Adolf, do Lubszy.

### Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 31. października i 1. listopada:

| Pora | Barometr wmierze wied. sprowadzony do 0° Reaum. | Stopień ciepła według Reaum. | Sredni stan temperatury do g. 6. zr. | Kierunek i siła wiatru | Stan atmosfery |
|---|---|---|---|---|---|
| | '' ''' '''' | | | | |
| 6 god. zr. | 27 7 6 | +6,4° | + 7° | zachodni | pochm. deszcz. |
| 2 god. zr. | 27 8 4 | +5,6° | + 4° | " | " " |
| 10 g. w. | 27 10 2 | + 4° | | półn.-zachodni | " " |
| 6 god. zr. | 27 10 4 | +3,5 | | zachodni | " " |
| 2 god. zr. | 27 10 8 | +4,6° | + 4,6° | " | " " |
| 10 g. w. | 27 10 10 | + 4° | + 3° | " | " " |

### TEATR.

*Dziś:* opera niemiecka „**Die Hugenotten.**"

# PRZEGLĄD MIESIĘCZNY
# stanu galicyjskiéj kasy oszczędności
## z dniem 31go października 1850.

| | | |
|---|---|---|
| Stan wkładek pieniężnych z dniem 30. września 1850 | | zlr. 1.852.864 kr. 37 den. 1 |
| Od 1. do 31. października 1850 włożyło 412 stron | zlr. 45.344 kr. 45 den. — | |
| " " " wypłacono 501 stronom | — 59.100 — — — 1 | |
| a zatem ubyło | | — 13.755 — 15 — 1 |
| Stan wkładek pieniężnych z dniem 31. paździenika 1850 | | — 1.839.109 — 22 — — |
| Kapitał galicyjs. instytutu ciemnych (w osobnym rachunku) | | — 3.955 — 42 — 2 |
| Ogół | | — 1.843.056 — 4 — 2 |

## Na to ma Zakład na dniu 31go października 1850:

| | |
|---|---|
| a) na hypotekach | zlr. 1.577.978 kr. 17 den. — |
| b) w zastawach na śrebra i t. d. | — 19.398 — 21 — — |
| c) w wekslach eskontowanych | — 20.900 — — — — |
| d) w galicyjskich listach zastawnych | — 239.200 — — — — |
| e) w gotowiźnie | — 92.820 — 17 — 1 |
| razem | — 1.950.296 — 55 — 1 |
| Potrąciwszy powyższą stronom należącą się sumę | — 1.843.065 — 4 — 2 |
| Okazuje się przewyżka w sumie | — 107.231 — 50 — 3 |

W którąto sumę wchodzi prowizya od 1. lipca 1850 stronom się należąca, tudzież prowizya z pożyczek na hypoteki i z innych interesów pobrana, fundusz własny Zakładu, koszta utrzymania i zysk.

We Lwowie dnia 31. października 1850.

Od Dyrekcyi galicyjskiéj kasy oszczędności.

*Kazimierz Krasicki*, naddyrektor.
*S. Krawczykiewicz*, dyrektor.

Z pierwszym listopada odebrało Miasto nasze na siebie utrzymywanie ulic, mostów, gościńców, trotoarów i tym podobnych porządków miejskich, powierzanych potąd polubownym przedsiębiercom przez licytacyę. Opisane zostały tryby i sposoby postępowania na każdy przypadek przy zachodzących reparacyach, robotach publicznych, przy sprowadzeniu i użyciu materyałów i zwykłych w tej mierze przedsiębierstwach. Ciekawy w tej mierze protokół umieścimy w następujących numerach, a dodajemy uprzednio, że Miasto zaopatruje się teraz w własne fornalki, narzędzia, wozy i zasoby gospodarskie, przybiera sposobnych oficyalistów, przyjmuje ludzi zdolnych i sług odpowiednich, a przy tej gorliwości opatrzenia dobra publicznego otwiera nowe pole do umieszczenia się i zarobkowania dla wielu biedniejszych, którym przy dawnym składzie niepodobna było nieść prace swoje posługom publicznym. Kwota w budżecie sumą całkowitą na to przeznaczona wynosi 38.099 zlr. m. k.; i chociaż nieco przewyższa opłatę licytantom dawniejszą, Miasto jednak przy zamiarze wyższych celów ku pomyślności i wygodzie obywatelstwa swego, poświęca chętnie pieniężną korzyść w przekonaniu, że publiczność w pamięci już tylu przedsięwziętych i dokonanych dzieł około dobra publicznego, niemniej i w tem uzna wdzięcznie całą zasługę za podjęcie tylu ciężarów dla jej spólnego dobra.

Główny Redaktor **M. Szreniawa Sartyni**. Z c. k. galic. Drukarni rządowej.